Når musikk setter ord på omtanke

En sang kan fortelle en historie, uttrykke følelser eller formidle et viktig budskap. Noen sanger handler om vennskap, andre om å støtte mennesker som har det vanskelig, eller om ønsket om å gjøre verden litt bedre.

I denne oppgaven skal du velge en sang som handler om å gi noe til andre. Det kan være hjelp, omsorg, støtte eller muligheten til å gjøre en forskjell.

1. Velg en sang

Vi har noen forslag her, men du kan også velge din egen sang. Du kan for eksempel velge en av disse sangene, velg gjerne en annen versjon hvis du vil:

Lean on Me – Bill Withers
https://www.youtube.com/watch?v=Nx_D0VTHBag&list=RDNx_D0VTHBag&start_radio=1

Count on Me – Bruno Mars
https://www.youtube.com/watch?v=bUkHkn9Syxg&list=RDbUkHkn9Syxg&start_radio=1

Bridge over Troubled Water – Simon & Garfunkel
https://www.youtube.com/watch?v=h0n-mYqB9WQ&list=RDh0n-mYqB9WQ&start_radio=1

Man in the Mirror – Michael Jackson. https://www.youtube.com/watch?v=YUKci-qdK5k&list=RDYUKci-qdK5k&start_radio=1

2. Lytt og undersøk teksten

Finn sangteksten og lytt til sangen. Les gjerne teksten uten musikk først.

Se gjerne denne videoen fra KublaKan Utdanning:
https://www.youtube.com/watch?v=Dq-nBgI9PXk

Eller denne videoen fra NDLAs skriveskole:
https://www.youtube.com/watch?v=rawAp9LuLaM

Undersøk følgende spørsmål:

- Hva handler sangen om? Forklar med egne ord.
- Hvem snakker i teksten, og hvem henvender personen seg til?
- Finn eksempler på språklige virkemidler, som metaforer, gjentakelser, kontraster eller symboler. Hvordan påvirker de måten vi forstår teksten på?
- Hvordan bidrar musikken, stemmen og framføringen til å formidle budskapet?
- Hvordan kan sangen knyttes til vanen «Gi»? Begrunn svaret med eksempler fra teksten.

3. Tolk sangen
Skriv en kort tekst der du presenterer din tolkning av sangen.
Bruk eksempler fra sangteksten for å begrunne det du mener. Du kan også diskutere om sangen formidler et realistisk bilde av det å hjelpe andre.

Velg hvordan du vil presentere tolkningen din: Skriv en tekst, lag en lydinnspilling eller presenter sangen muntlig for klassen.

Ekstra utfordring
Velg to sanger og sammenlign dem. Hvordan bruker artistene ulike virkemidler for å formidle budskap om omtanke og medmenneskelighet?

Er det forskjell på å gi støtte til én person og å ønske å forandre samfunnet?

Lyrics: Bruno Mars: Count on me

Oh-oh-oh

If you ever find yourself stuck in the middle of the sea
I'll sail the world to find you
If you ever find yourself lost in the dark and you can't see
I'll be the light to guide you

We find out what we're made of
When we are called to help our friends in need

You can count on me like one, two, three, I'll be there
And I know when I need it
I can count on you like four, three, two and you'll be there
'Cause that's what friends are supposed to do, oh, yeah

Ooh-ooh-ooh, ooh-ooh-ooh
Yeah, yeah

If you're tossin' and you're turnin', and you just can't fall asleep
I'll sing a song beside you
And if you ever forget how much you really mean to me
Every day, I will remind you, oh

We find out what we're made of
When we are called to help our friends in need

You can count on me like one, two, three, I'll be there
And I know when I need it
I can count on you like four, three, two and you'll be there
'Cause that's what friends are supposed to do, oh, yeah

Ooh-ooh-ooh, ooh-ooh-ooh
Yeah, yeah

You'll always have my shoulder when you cry
I'll never let go, never say goodbye
You know you can count on me like one, two, three, I'll be there
And I know when I need it

I can count on you like four, three, two and you'll be there
'Cause that's what friends are supposed to do, oh, yeah

Ooh-ooh-ooh, ooh-ooh-ooh
You can count on me 'cause I can count on you

Michael Jackson: Man in the mirror

I'm gonna make a change
For once in my life
It's gonna feel real good
Gonna make a difference, gonna make it right

As I turn up the collar on my favorite winter coat
This wind is blowin' my mind
I see the kids in the street with not enough to eat
Who am I to be blind, pretending not to see their needs?

A summer's disregard, a broken bottle top
And a one man's soul
They follow each other on the wind, ya know
'Cause they got nowhere to go

That's why I want you to know
I'm starting with the man in the mirror
I'm asking him to change his ways
And no message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make a change

Na-na-na, na-na-na, na-na-na-na
Uh-huh

I've been a victim of a selfish kinda love
It's time that I realize
There are some with no home, not a nickel to loan
Could it be really me pretending that they're not alone?

A willow deeply scarred, somebody's broken heart
And a washed-out dream (a washed-out dream)
They follow the pattern of the wind, ya see
'Cause they got no place to be
That's why I'm starting with me

I'm starting with the man in the mirror (who?)
I'm asking him to change his ways (who?)
And no message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make a change

I'm starting with the man in the mirror (who?)
I'm asking him to change his ways (who?)
And no message could have been any clearer

If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make that change
I'm starting with the man in the mirror (oh, yeah)
I'm asking him to change his ways (oh, you better change)
No message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make the change

You gotta get it right while you got the time
'Cause when you close your heart (you can't)
Then you close your (your) mind (that man, that man)

With the man in the mirror, oh, yeah (that man, that man)
I'm asking him to change his ways (that man, that man, that man)
Oh, you better change (you know, that man)
And no message could have been any clearer
If you wanna make the world a better place
Take a look at yourself and then make that change

Na-na-na, na-na-na, na-na-na-na

(Ooh) gonna feel real good, yeah (oh, yeah)
Yeah, yeah, yeah, yeah (na-na-na), yeah, yeah (na-na-na, na-na-na-na)
Oh-oh, oh, no

I'm gonna make a change
It's gonna feel real good, shamone (change)
Just lift yourself, you know
You've got to start with yourself (yeah)

I gotta make that change today
(Man in the mirror) you've got to
You got to start with yourself, brother
(Yeah) you know

I've got to be that man, that man
(Man in the mirror) you've got to
You got to move, shamone, shamone
You got to stand up (yeah), stand up (make that change), stand up
Stand up and lift yourself now (man in the mirror)

Go make that change, shamone (man in the mirror)
You know it, you know it, you know it, you know (change)
Make that change

Simon og Garfunkel: Bridge over troubled water

When you're weary, feeling small,
When tears are in your eyes, I will dry them all;
I'm on your side. When times get rough
And friends just can't be found,
Like a bridge over troubled water
I will lay me down.
Like a bridge over troubled water
I will lay me down.

When you're down and out,
When you're on the street,
When evening falls so hard
I will comfort you.
I'll take your part.
When darkness comes
And pain is all around,
Like a bridge over troubled water
I will lay me down.
Like a bridge over troubled water
I will lay me down.

Sail on silvergirl,
Sail on by.
Your time has come to shine.
All your dreams are on their way.
See how they shine.
If you need a friend
I'm sailing right behind.
Like a bridge over troubled water
I will ease your mind.
Like a bridge over troubled water
I will ease your mind.

Bill Withers: Lean on me

Sometimes in our lives we all have pain
We all have sorrow
But if we are wise
We know that there's always tomorrow

Lean on me, when you're not strong
And I'll be your friend
I'll help you carry on
For it won't be long
'Til I'm gonna need
Somebody to lean on

Please swallow your pride
If I have things you need to borrow
For no one can fill those of your needs
That you won't let show

You just call on me brother, when you need a hand
We all need somebody to lean on
I just might have a problem that you'll understand
We all need somebody to lean on

Lean on me, when you're not strong
And I'll be your friend
I'll help you carry on
For it won't be long
'Til I'm gonna need
Somebody to lean on

You just call on me brother, when you need a hand
We all need somebody to lean on
I just might have a problem that you'll understand
We all need somebody to lean on

If there is a load you have to bear
That you can't carry
I'm right up the road
I'll share your load

If you just call me (call me)
If you need a friend (call me) call me uh huh (call me) if you need a friend (call me)
If you ever need a friend (call me)
Call me (call me) call me (call me) call me
(Call me) call me (call me) if you need a friend
(Call me) call me (call me) call me (call me) call me (call me) call me (call me)

Slik analyserer du sangteksten

En sangtekst er også lyrikk. Som i et dikt kan ordene bety mer enn det som står direkte. Forfatteren kan bruke bilder, gjentakelser og andre språklige virkemidler for å uttrykke følelser og formidle et budskap.

Når du analyserer en sangtekst, skal du ikke bare fortelle hva den handler om. Du skal også undersøke hvordan teksten er skrevet, og hvorfor den virker som den gjør.

1. Hva handler sangen om?
Lytt til sangen og les teksten. Hva tror du artisten ønsker å fortelle?
Prøv å skille mellom motiv og tema:

- Motiv er det konkrete som skjer eller beskrives i teksten. Det kan for eksempel være en person som tilbyr en annen hjelp.
- Tema er det teksten handler om på et dypere plan. Det kan være vennskap, omsorg, ensomhet eller fellesskap.

Skriv noen setninger om motivet og temaet i sangen du har valgt.

2. Hvem snakker i teksten?

I lyrikk kaller vi ofte stemmen som snakker, for *det lyriske jeget*.
Undersøk hvem som snakker, og hvem sangen henvender seg til.
Er det en person som snakker direkte til en venn? Er det noen som forteller om egne opplevelser? Eller er budskapet rettet mot mange mennesker?
Hva betyr dette for hvordan du oppfatter teksten?

3. Hvilke språklige virkemidler finner du?

Se etter noen av disse virkemidlene:

Metafor: Et bilde der noe beskrives som noe annet. Å si at noen er «en klippe», kan bety at personen er trygg og til å stole på.

Symbol: Noe konkret som representerer en større idé. Et lys kan for eksempel symbolisere håp.

Gjentakelse: Ord eller setninger som kommer flere ganger. Hva blir særlig understreket gjennom gjentakelsene?

Kontrast: Motsetninger som mørke og lys, styrke og svakhet eller ensomhet og fellesskap.

Rim og rytme: Undersøk om ordenes klang og rytme er med på å forsterke stemningen eller budskapet.

Du trenger ikke finne alle virkemidlene. Velg to eller tre som du synes er viktige i sangen din. Forklar hva de betyr, og hvilken virkning de har. Det er ikke nok å bare skrive at teksten inneholder en metafor. For eksempel når en person blir beskrevet som en klippe, kan det være en metafor for trygghet og stabilitet. Det understreker hvor viktig det kan være å ha noen å støtte seg til.

4. Hvordan påvirker musikken teksten?
En sangtekst er skrevet for å framføres med musikk. Lytt til sangen en gang til. Legg merke til tempo, stemmebruk, instrumenter og stemning. Hvordan opplever du teksten når du hører den, sammenlignet med når du bare leser ordene?

Er det noe ved framføringen som gjør budskapet sterkere eller gir teksten en annen betydning?

5. Hva er budskapet?
Tema og budskap er ikke helt det samme. Temaet er hva sangen handler om, mens budskapet er det teksten kan ønske å fortelle oss om dette temaet.

Hva mener du er sangens viktigste budskap?
Hvordan kan du knytte dette til vanen «Gi»? Handler sangen om å vise omtanke, gi støtte, dele noe med andre eller gjøre en forskjell?
Begrunn tolkningen din med eksempler fra teksten.

6. Skriv din egen tolkning
Bruk det du har funnet ut, til å skrive en kort analyse.

Du kan bygge opp teksten slik:
Innledning: Presenter sangen, artisten og hva du mener er sangens tema.
Hoveddel: Forklar hvordan sangen bruker språklige virkemidler, og hvordan tekst og musikk formidler temaet. Bruk konkrete eksempler.
Avslutning: Forklar hvordan du tolker budskapet, og hvordan sangen kan knyttes til vanen «Gi».